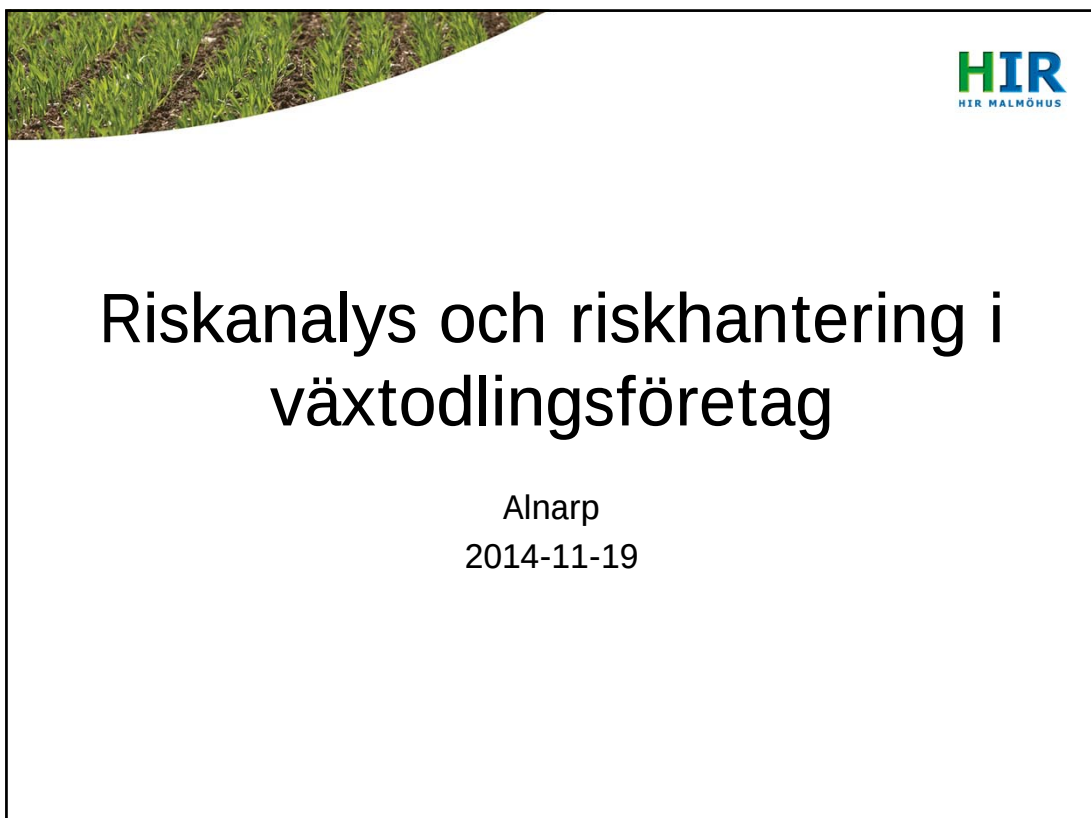

Finansiär

Stiftelsen Lantbruksforskning

Vilka vi är som genomfört projektet

- Carl Johan Nilsson, HIR Malmöhus
- Patrick Petersson, HIR Malmöhus
- Håkan Rosenqvist

Varför en studie om risk i lantbruket

- Prisrisken på våra grödor har ökat
 - Ökad utlåning samtidigt som markpriser ökat kraftigt
 - Klimatförändringar
-
- Bedöma risker för växtodlingsföretag
 - Kan risken minskas med riskreduktionsverktyg?

Vad är risk?

Risk: Variation som kan kvantifieras

Ovisshet: Variation som inte kan kvantifieras

Allmän riskteori

- Individens riskattityder kan indelas i tre huvudgrupper: de som har riskaversion, de som föredrar risk samt riskneutrala individer.
- För de flesta investerare är marginalnyttan av pengar avtagande.
- Avtagande marginalnytta av pengar är en förklaring till att investerare har riskaversion (aversion = motvilja).
- De flesta investerare lägger vikt både vid avkastning och risk, när de utvärderar investeringar.
- De föredrar därför ett säkert alternativ framför ett osäkert med samma avkastning.

Två sätt att mäta risk

- Säkerhet-först regeln
 - Med säkerhet-först regeln är producenters primära mål att tillförsäkra att resultatet inte faller under någon kritisk nivå.
- Standardavvikelse
- Ger olika slutsatser

Portföljteori

- Att diversifiera bort risk är kärnan i portföljteorin
- En kombination av flera tillgångar eller produktionsgrenar som leder till att den totala variationen i utfall blir mindre än summan av de enskilda variationerna
- En avvägning mellan ändrad risk och ändrad avkastning.
- Kombinera enskilda aktiviteterna till ekonomiskt optimala portföljer

Specialisering eller diversifiering

- "Lägg inte alla ägg i samma korg" är ett uttryck för att sprida risker.
- Detta råd kan emellertid kontrasteras med uttrycket "skomakare bliv vid din läst".
- Den slutsats man kan dra från dessa uttryck, tycks stå i konflikt med varandra. Diversifiering tycks leda till lägre total avkastning.
- Viss diversifiering leder till reducerad risk, men för mycket leder till minskade vinster i form av kostnader för inläring och kunskap samt i form av förlorade skalfördelar

Viktiga faktorerna som påverkar specialisering eller diversifiering

- (1) korrelationen av vinster mellan tillgångar eller produktionsgrenar
- (2) antalet tillgångar eller produktionsgrenar
- (3) skalfördelar i produktionsprocessen

Fallstudie

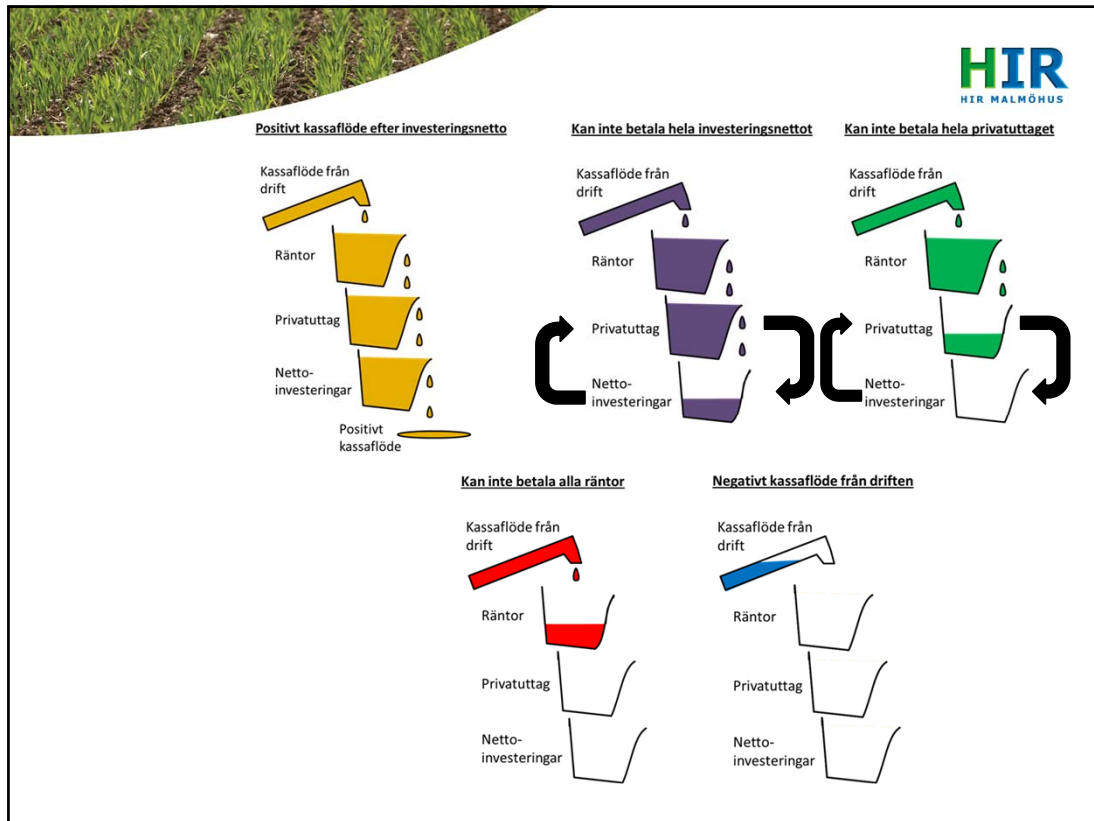
- Personliga risker som t ex sjukdom och jordbrukspolitik har inte analyseras.
- Fokus har varit på produktionsrisk, prisrisk och finansiell risk.
- 14 fallgårdar
 - (8 Skåne, 3 Västergötland och 3 Östergötland)
- Verkliga resultat för åren 2006-2010 har studerats.
- Bokföring och växtodlingsdata
- Fallföretagens verkliga siffror har lagts in i driftplan och kassaflödesanalys.
- Känslighetsanalyser

Analys

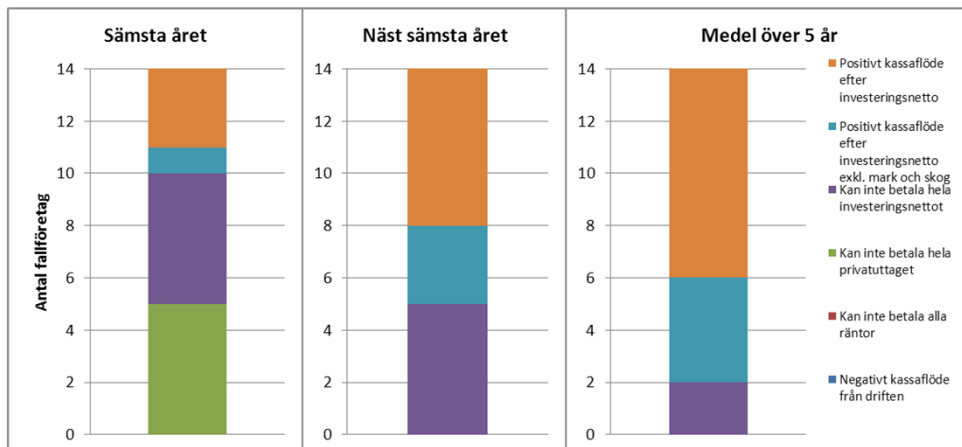
- Känslighet
 - Skuldsättning (soliditet)
 - Ränta
 - Pris- och skörderisk
 - Lönsamhet
- Riskreducering
 - Bunden ränta
 - Prissäkring
 - Kassaansett
 - Diversifiering

Hur sker analys?

- Variation i ekonomiskt resultat (standardavvikelse)
- När företagaren får problem i olika grad, dvs. inte kan betala ränta, privatuttag eller investeringar.
- Ingen hänsyn till värdeförändring på mark.

Hur har de fem åren gått?

Exempel

Vad är soliditet?

Tillgångar

Mark
 Byggnader
 Maskiner
 Insatser
 Lager
 Fodringar
 Kassa

Finansiering

Eget kapital 40 %
 Latent skatteskuld 20 %
 Lån (korta & långa) 40 %

Soliditet 1 = 40 %

Soliditet (andel eget kapital)

Medel på de 14 fallföretagen: 57 %

Högsta soliditet: 76 %

Lägsta soliditet: 33 %

Med marknadsvärde och borträknad latent skatteskuld

Hur mycket skulder hade företagen tålt?

Om allt ska betalas, hur många företag klarar det som medel över 5 år? (14 undersökta företag)

Belåning	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Soliditet	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %
Antal företag (14)	4*	4*	6	8	10	10	12	13	13

*Företag med mer än 50 % arrende

Hur mycket skulder hade företagen tålt?

Kan betala räntor alla år? (14 undersökta företag)

Belåning	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Soliditet	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %
Antal företag (14)	5*	6*	8	9	10	13	14	14	14

*Företag med mer än 50 % arrende

Om räntan varit högre

Kan betala räntor alla år?

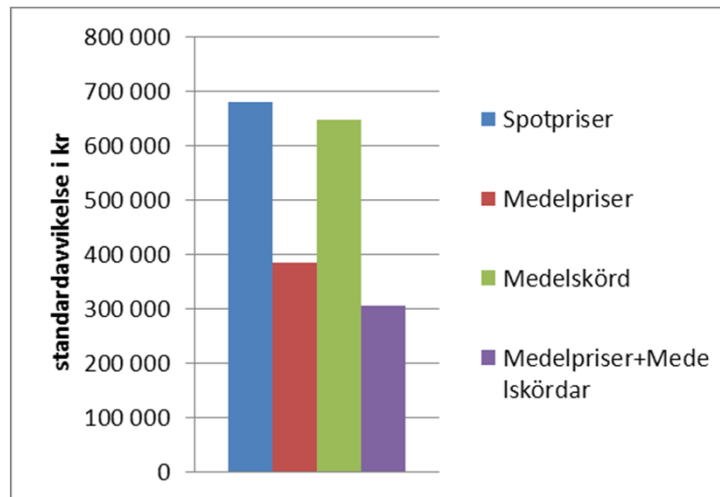
Belåning	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Soliditet	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %
Antal företag (14)	5	6	8	9	10	13	14	14	14

2 %-enheter högre

5	5	5	6	7	9	13	14	14
---	---	---	---	---	---	----	----	----

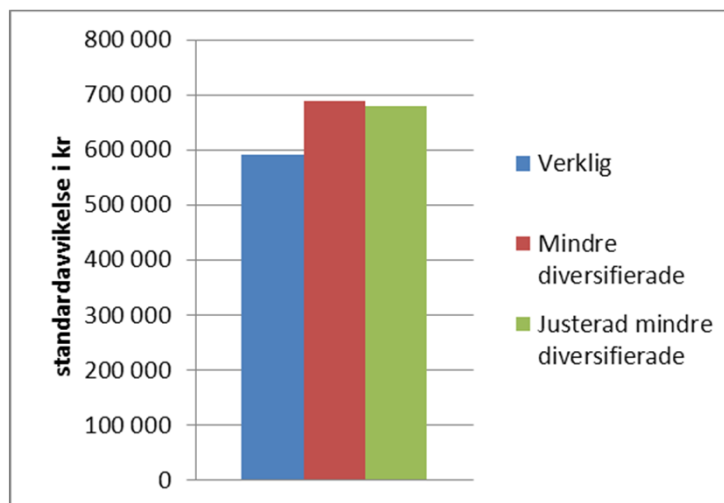
Pris- eller skörderisk

(resultat före avskrivningar minskat med arrende)

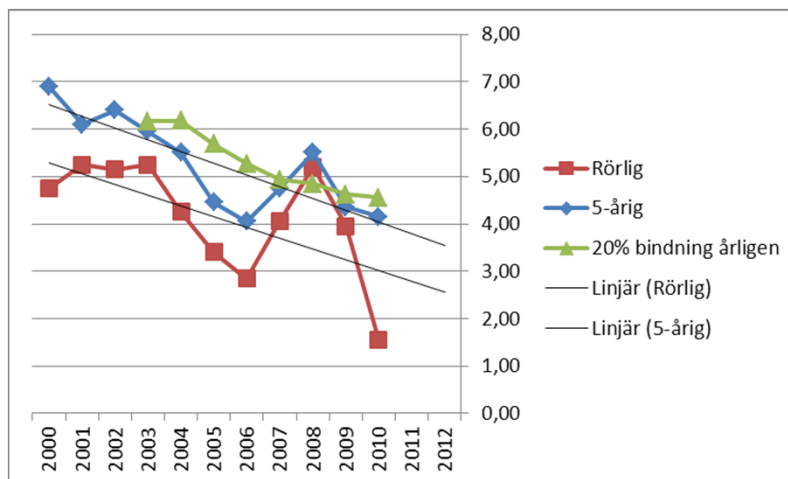

Diversifiering

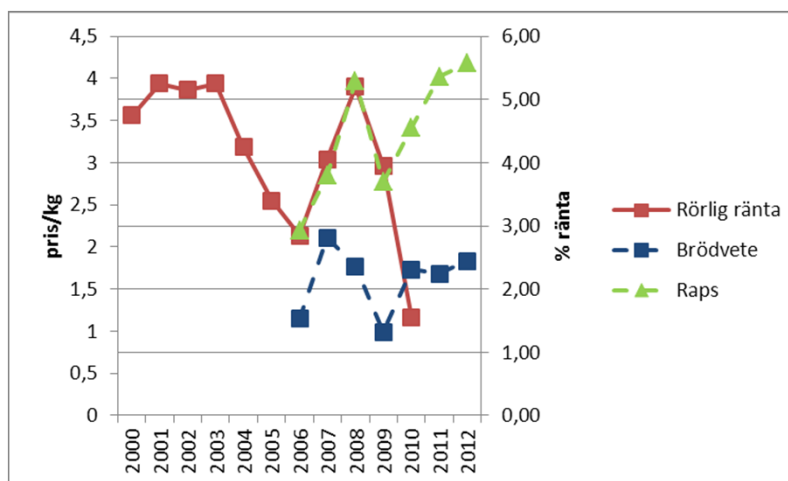
(resultat före avskrivningar minskat med arrende)

Binda räntan?

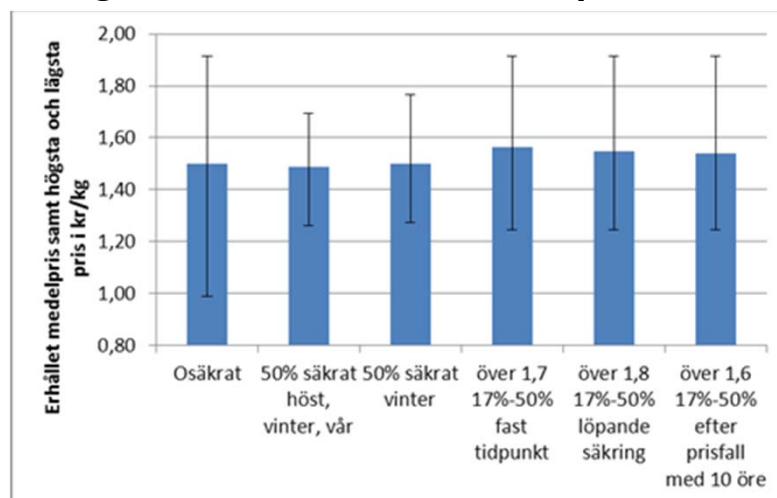
Ränta och spannmålspris ?

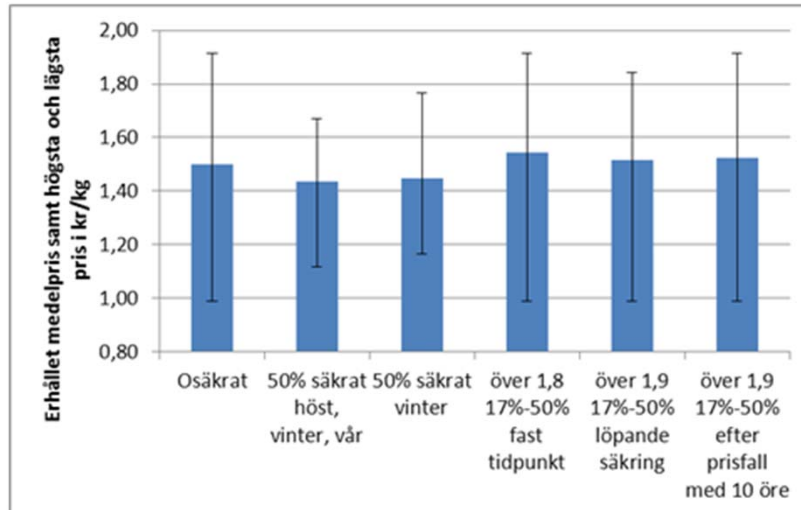
Prissäkra

- Aldrig mer än 50 % av medelskörd
- Säkring på börs
 - Generell undersökning 2006-2014
 - Praktiserat på fallföretag 2006-2010
- Testade strategier generellt och på fallföretagen
 - Inte säkra alls
 - Säkra alltid vid flera tillfälle innan skörd
 - Säkra bara över ett tröskelpris
 - Säkra bara över ett tröskelpris, men först när priset gått ner
- Ingen hänsyn till avgifter, säkerheter och skatter

Säkring 2006-2014, Vete på Chicago

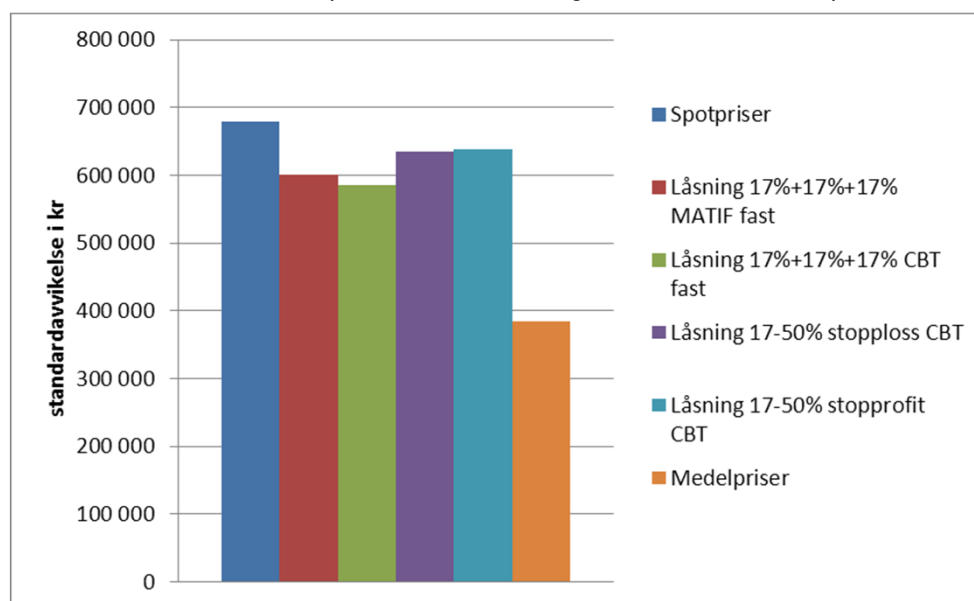

Säkring 2006-2014, Vete på Paris

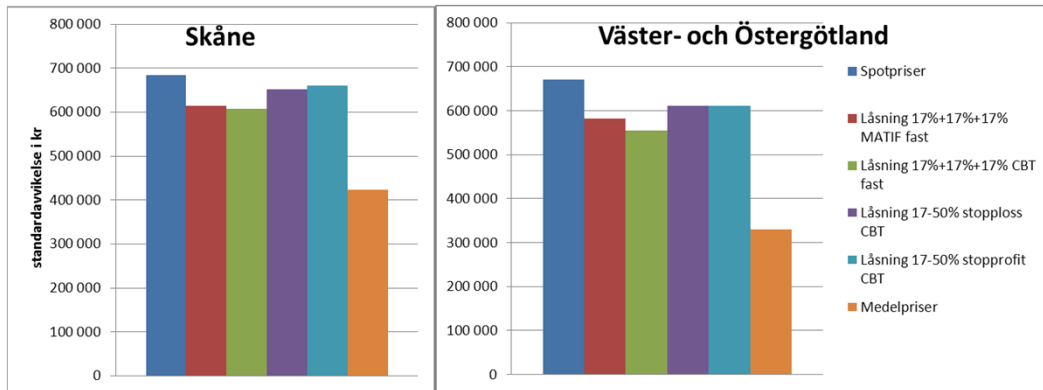

Prissäkring

(resultat före avskrivningar minskat med arrende)

Prissäkring

Medel resultat före avskrivningar före arrende:

Skåne: 2 300 000 kr

Väster- och Östergötland: 1 400 000 kr

Prissäkring

Kan betala räntor alla år och privatuttag 4 av 5 år

Belåning	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Soliditet	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %

Spotpriser

Antal företag (14)	6	6	8	10	10	14	14	14	14
--------------------	---	---	---	----	----	----	----	----	----

Fast säkring CBOT

	5	5	6	10	10	13	13	13	14
--	---	---	---	----	----	----	----	----	----

Tröskelvärde CBOT

	6	6	9	10	14	14	14	14	14
--	---	---	---	----	----	----	----	----	----

Kassareserv

Kan betala räntor alla år och privatuttag 4 av 5 år

Belåning	80 %	70 %	60 %	50 %	40 %	30 %	20 %	10 %	0 %
Soliditet	0 %	10 %	20 %	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %
Antal företag (14)	4	4	6	7	10	12	12	13	13

Med kassareserv på 10% av omsättning

4	5	9	10	11	12	13	13	14
---	---	---	----	----	----	----	----	----

Hur mycket risk kan jag bära?

- Vilka möjligheter har jag att flytta utgifter mellan åren?
 - Investeringar
 - Underhåll
 - Privatuttag

Hur hanterar vi risken i växtodlingsföretag?

- Lönsamhet är A och O
- Belåningsgrad
 - Lönsamhet
 - Äga mark
- Diversifiering
 - Mycket bra, tål inga mindre lönsamma grödor.

Hur hanterar vi risken i växtodlingsföretag? (forts.)

- Binda ränta
 - Minskade inte risk under undersökt period på fallföretagen
- Prissäkring
 - Säkra lite hela tiden minskar variationen, men ger mindre lönsamhet i studien
 - Strategi med tröskelpris kan ge lika bra lönsamhet eller bättre med mindre risk, dock i mindre grad än "säkra lite hela tiden".
- Kassa-reserv
 - Om möjlighet finns till kassa-reserv är den kostnadseffektiv

Riskhantering efter situation

- Olika växtodlingslantbrukare skall hantera risk på olika sätt och använda olika riskreduceringsverktyg i olika omfattning.
- Det går inte att ha ett generellt mål eller verktyg som är tillämpligt för alla växtodlingsföretag.
- På lång sikt är det tillräcklig lönsamhet och god soliditet som är klart viktigaste faktorn för att hålla risken på en låg nivå.
- På kort sikt finns det däremot i vissa fall behov av att jämna ut kassaflödena mellan åren.

Faktorer som ökar behov av kortsiktiga riskreduceringsverktyg

- Låg soliditet
- Låg diversifiering
 - Odlar ej sockerbetor eller konservärt
- Låg kassalikviditet
- Stora lönekostnader
- Leasade maskiner eller maskiner på avbetalning

Expansion och risk

- För företag som har expanderat eller funderar på att expandera, är en intressant fråga vad en expansion innebär.
- Det finns både ekonomiska för- och nackdelar med expansion.
 - Lägre soliditet och därmed högre räntekostnader
 - Försämrade likviditet
 - Om expansionen inte är lönsam sjunker resultatet och därmed ökar risken.
- Företagets risk och därmed behovet av riskreduceringsverktyg ändras vid expansion.

Anledningar till att risken ökar

- När soliditeten sjunker är sannolikheten stor för ökade finansieringskostnader.
- Leasing och avbetalningsköp av maskiner ökar risken genom att det blir svårare att flytta kassaflöden mellan åren.
- När företaget expanderar ökar i många fall även andelen arbete som utförs av andra än familjemedlemmar, dvs. avlönad arbetskraft.
- Att inte vara tillräckligt "likvid" försämrar alltså lönsamheten, vilket i sin tur ökar den långsiktiga risken.
- Att likviditeten styr agerandet i alltför stor omfattning i förhållande till att det i huvudsak är lönsamheten som styr agerandet kan bli en negativ effekt av expansion till låga soliditetsnivåer.

Slutsatser expansion och risk

- En expansion som innebär att soliditeten blir låg, ökar behovet av riskreduktion, vilket försämrar lönsamheten av expansion.
- Om både soliditeten och lönsamheten sjunker kan risken öka avsevärt vid en expansion.
- Ett marginaltänkande är lämpligt på både intäkter och kostnader inkl. riskreduceringskostnader.
- I många fall när företag expanderar ingår inte riskreduktionskostnader i analysen.
- Lönsamhet och risk är två viktiga variabler för att finna ut vad optimal företagsstorlek är.
- Optimal företagsstorlek inte bara är beroende av maskiner och andra fysiska faktorer utan även soliditet hos företagaren samt hur risken kan hållas på en acceptabel nivå.

Viktiga slutsatser

- Lönsamhet och soliditet klart viktiga ur riskreduktionssynpunkt
- Vid god lönsamhet och god soliditet är behovet lågt av andra riskreduceringsverktyg
- För att hålla ned långsiktig risk skall man fokusera på lönsamhet
- Diversifiering och kassareserv är ofta bra riskreduceringsfaktorer

Bild 41

HM5 skulle vi inte kunna sätt samman dessa slutsatser med de som kommer tidigare.

HS Malmöhus; 2014-11-17

Forts. Viktiga slutsatser

- Större behov av riskreduceringsverktyg i Norra Götaland än i Skåne
- Riskreducering kan kosta vid expansion och riskreduceringskostnader bör beaktas vid expansion
- Bunden ränta har inte minskat risken under studerad period p.g.a för höga kostnader och samvariation med spannmålspris.
- Terminssäkring av spannmål har endast varit lönsamma eller kostnadsneutrala till säkring till medelhöga och höga prisnivåer. Att terminssäkra för att undvika låga spannmålspriser kan utgöra en kostnad